

Nõukogu järeldused alushariduse ja põhihariduse rolli kohta loovuse, innovatsiooni ja digipädevuse edendamisel

(2015/C 172/05)

EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

ARVESTADES LIIDU JÕUPINGUTUSI DIGITAALMAJANDUSE ÜLESEHITAMISEL ⁽¹⁾,

VÕTTES ARVESSE:

1. Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta soovitus võtmepädevuste kohta elukestvas õppes, milles määratletakse teadmised, oskused ja hoiakud, mida on tarvis, et arendada infotehnoloogilist pädevust, ⁽²⁾ mis on üks kõigile inimestele vajalik võtmepädevus eneseteostuse ja arengu, kodanikuaktiivsuse, sotsiaalse kaasatuse ning tööhõive seisukohast, ⁽³⁾ ning rõhutatakse hariduse ja koolituse võtmetähtsust, et kõigile noortele oleks tagatud võimalus seda pädevust omandada ja arendada;
2. nõukogu ja nõukogus kokku tulnud liikmesriikide valitsuste esindajate 22. mai 2008. aasta järeldusi loovuse ja innovatsiooni edendamise kohta hariduses ja koolituses, milles rõhutatakse õpetajate ja õpikeskkonna äärmiselt tähtsat rolli iga lapse loomepotentsiaali arendamisel ja toetamisel ⁽⁴⁾;
3. nõukogu 12. mai 2009. aasta järeldusi, mis käsitlevad strateegilist raamistikku üleeuroopaliseks koostööks hariduse ja koolituse alal, ⁽⁵⁾ milles seatakse innovaatilisuse ja loovuse edendamine üheks neljast strateegilisest eesmärgist kõikidel haridus- ja koolitustasemetel ja nimetatakse selles osas tähtsaima väljakutsena valdkonnaüleste põhipädevuste, näiteks infotehnoloogilise pädevuse omandamist;
4. nõukogu 27. novembri 2009. aasta järeldusi meediapädevuse kohta digitaalkeskonnas, milles rõhutatakse vajadust edendada mitte ainult uute tehnoloogiate suuremat kättesaadavust, vaid ka nende vastutustundlikku kasutamist ⁽⁶⁾;
5. nõukogu 20. mai 2011. aasta järeldusi väikelaste hariduse ja hoiu kohta, ⁽⁷⁾ milles tunnistatakse, et kvaliteetne alusharidus ja lapsehoid täiendab perekonna kesksel rollil ning loob vajaliku aluse keele omandamisele, edukale elukestvale õppele, sotsiaalsele integratsioonile, isiklikule arengule ja tööalasele konkurentsivõimele ja arendab nii kognitiivsete kui ka mittekognitiivsete oskuste omandamist;
6. nõukogu 29. novembri 2011. aasta järeldusi kultuuri- ja loomepädevuste ning nende rolli kohta Euroopa intellektuaalse kapitali arendamisel, ⁽⁸⁾ milles selliseid pädevusi tunnistatakse Euroopa jätkusuutliku ja kaasava konkurentsivõime ja majanduskasvu allikatena, eelkõige innovatiivsete toodete ja teenuste väljatöötamise kaudu;
7. nõukogu 29. novembri 2011. aasta järeldusi laste kaitse kohta digitaalmaalmas, ⁽⁹⁾ milles rõhutatakse, kui tähtis on suurendada laste teadlikkust võimalikest ohtudest digitaalmaalmas ja kutsutakse üles tagama sidus turvalise internetikasutuse ja meediapädevuse õpetamise edendamisel nii koolides kui ka koolieelsetes lasteasutustes;
8. nõukogu 26. novembri 2012. aasta järeldusi kirjaoskuse kohta, milles juhitakse tähelepanu sellele, et haridussüsteemid ei ole täielikult ära kasutanud uute tehnoloogiate mõju kirjaoskusele ning et õppijate motivatsiooni võivad tugevdada õppematerjalide ja -meetodite läbivaatamine, pidades silmas digiteerimise kasvu, ning õpetajate toetamine uute õppemeetodite kasutamisel ⁽¹⁰⁾;

⁽¹⁾ Euroopa Ülemkogu 24.–25. oktoobri 2013. aasta järeldused (EUCO 169/13, I jagu, eelkõige punktid 1–12).

⁽²⁾ „Infotehnoloogiline pädevus seisneb suutlikkuses kasutada oskuslikult ja kriitiliselt infoühiskonna tehnoloogiat nii töö, meelelahutuse kui suhtlemise eesmärgil. See põhineb peamiselt IKT-alastel oskustel: arvutite kasutamine info saamiseks, hindamiseks, salvestamiseks, loomiseks, esitamiseks ja vahetamiseks ning koostöövõrkudes osalemine Interneti teel.” jne.

⁽³⁾ ELT L 394, 30.12.2006, lk 10.

⁽⁴⁾ ELT C 141, 7.6.2008, lk 17.

⁽⁵⁾ ELT C 119, 28.5.2009, lk 2.

⁽⁶⁾ Dok 15441/09.

⁽⁷⁾ ELT C 175, 15.6.2011, lk 8.

⁽⁸⁾ ELT C 372, 20.12.2011, lk 19.

⁽⁹⁾ ELT C 372, 20.12.2011, lk 15.

⁽¹⁰⁾ ELT C 393, 19.12.2012, lk 1.

9. nõukogu 26. novembri 2012. aasta järeltõu lastele parema interneti loomise Euroopa strateegia kohta, ⁽¹⁾ milles rõhutatakse haridussektori ja lapsevanemate olulist osa selles, kuidas aidata lastel kasutada interneti pakutavaid võimalusi turvaliselt ja tulusalt, ning õpetajate ja lapsevanemate vajadust pidada sammu pidevalt muutuvate uute tehnoloogiatega;
10. nõukogu 20. mai 2014. aasta järeltõu töhuga õpetajahariduse kohta, milles rõhutatakse, et õpetajatel endil on tähtis õppida piisavalt tundma digiõppevahendeid ja avatud õppematerjale, selleks et omandada asjakohased digitaaloskused ja võimaldada õppijatel arendada oma digipädevusi ⁽²⁾;

JA VÕTTES ARVESSE MUUD TAUSTATEAVET, MIS ON ESITATUD KÄESOLEVATE JÄRELDUSTE LISAS,

TUNNISTAB, ET:

1. loovuse, innovatsiooni ja digipädevuse edendamine varajases lapseas antava hariduse kaudu ⁽³⁾ võib tuua kasu hiljem, sest sellega pannakse alus edasistele õpingutele, võimaldades arendada teadmisi palju kõrgemale tasemele ja parandades üldiselt iga lapse võimet arendada loova ja kriitilise mõtlemise oskusi ning saada vastutusvõimeliseks tuleviku Euroopa kodanikuks, kes on võimeline vastama üha enam ühendatud ja globaliseeruva maailma esitatavatele väljakutsetele;
2. suutlikkus olla innovaatiline ja töötada välja uusi tooteid ja teenuseid sõltub suurel määral sellest, kuidas kasutatakse majandust ja ühiskonda hämmastava kiirusega ümber kujundava digitaalse revolutsiooni eeliseid, mis tähendab, et järgmiste kümnendite majandusedu sõltub muu hulgas kodanikest, kes näitavad üles loovust ja innovatsioonialast võimekust ja kellel on kõrgetasemeline digipädevus;
3. selleks et rahuldada kasvavat nõudlust digitaalselt pädevate kasutajate ja IKT spetsialistide järele, tuleb Euroopal vastata väljakutsele pakkuda igale kodanikule võimalusi oma loome- ja innovatsioonipotentsiaali ärakasutamiseks ja oma digipädevuse arendamiseks elukestva õppe kaudu;

LEPIB SELLEST TULENEVALT KOKKU, ET:

loovuse ja innovatsiooni küsimuses

1. on haridus- ja koolitussüsteemide ning mitteformaalse ja informaalse õppe põhjanevaks ülesandeks arendada varasest east peale loome- ja innovatsioonipotentsiaali, mis on nii tulevase majanduse kui ka tööalase konkurentsivõime edendamise võtmetegurid ning samavõrra tähtsad eneseteostuse ja isikliku arengu, sotsiaalse kaasatuse ning kodanikuaktiivsuse edendamise seisukohast;
2. on õpetajatel ning alushariduse ja lapsehoiu professionaalidel põhjanev osa lastes uudishimu, kujutlusvõime ja katsetamissoovi ergutamises ning selles, kuidas aidata arendada mitte ainult laste põhioskusi ja eriteadmisi, vaid ka loovuseks ja innovatsiooniks vajalikke valdkonnaüleseid pädevusi, nagu kriitiline mõtlemine, probleemide lahendamine ja algatuste tegemine;
3. arendab mänguline õppimine, mis võib hõlmata pedagoogilise väärtusega mängu ja digivahendeid, mitte ainult kujutlusvõimet, intuitsiooni ja uurivat vaimu, vaid ka koostöövõimet ja probleemide lahendamise oskust ning on seetõttu iga lapse arengu ja õppimise seisukohast oluline, eelkõige varases eas;
4. on kõigel sellel olulise tähtsusega mõju pedagoogiliste lähenemisviiside, õppevara ja õpikeskkonna kaasajastamisele, nagu ka õpetajate ning alushariduse ja lapsehoiu professionaalide esmaõppele ja pidevale kutsealasele enesearendamisele, mis peavad tagama, et nad on suutelised arendama lastes loovust ja innovatsiooni, tuues neid aspekte näiteks omaenda õpetustegevuses;

ning digipädevuse küsimuses

5. võib digivahendite pakkumine ja integreerimine õpetamisse ja õppeprotsessidesse, kus see on asjakohane, aidata suurendada õppeprotsesside kvaliteeti ja tõhusust ning parandada ka õpilaste motivatsiooni, ainek arusaamist ja õpitulemusi, kuigi sellised vahendid ei asenda olulisi klassiruumi tegevusi, kogemusi ega materjale;

⁽¹⁾ ELT C 393, 19.12.2012, lk 11.

⁽²⁾ ELT C 183, 14.6.2014, lk 22.

⁽³⁾ Käesolevates järeltõudes viidatud haridusetapid vastavad laias plaanis järgmistele astmetele:

- ISCEDi aste 0.2 (alusharidus): „Haridus, mis on kavandatud varase arengu toetamiseks, et valmistada ette koolis ja ühiskonnas osalemiseks. Õppekavad on kavandatud vähemalt 3-aastastele lastele kuni nende põhihariduse alguseni.”
- ISCEDi aste 1 (põhiharidus): „Õppekavad on harilikult kavandatud õppuritele põhiteadmiste andmiseks lugemises, kirjutamises ja arvutamises ning õpingutele tugeva aluse loomiseks.”

6. on digipädevuse tõhusal ja eakohasel arendamisel alushariduse ja lapsehoiu ning põhihariduse raames oluline mõju pedagoogiliste lähenemisviiside, hindamise, pedagoogiliste ressursside ja õpikeskkonna seisukohast ning aitab samuti vähendada digilõhet;
7. on nii õpetajate kui alushariduse ja lapsehoiu professionaalide esmaõppe ja pideva kutsealase enesearendamise seisukohast oluline tagada, et nad arendaksid oma suutlikkust, meetodikat ja oskusi uute tehnoloogiate ja uue meedia tõhusa ja vastutustundliku pedagoogilistel eesmärkidel kasutamise edendamiseks ning laste digipädevuse arendamise toetamiseks;
8. on maailmas, kus paljud lapsed on digimeediaga üsna tuttavad, haridusel ja koolitusel samuti oluline osa selles, et edendada turvalist ja vastutustundlikku digivahendite kasutamist ning meediapädevuse arendamist, muu hulgas mitte üksnes suutlikkust digisisule ligi pääseda, vaid veelgi tähtsamana suutlikkust niisugust sisu tõlgendada, kasutada, jagada, luua ja kriitiliselt hinnata;

KUTSUB LIIKMESRIIKE ÜLES, SUBSIDIAARSUSE PÕHIMÕTET JA INSTITUTSIOONIDE SÕLTUMATUST NÕUETEKOHASELT ARVESSE VÕTTES

loovuse ja innovatsiooni küsimuses

1. julgustama õpetajaharidust pakkuvaid haridusasutusi, alushariduse ja lapsehoiu professionaalide koolitusasutusi ja täiendõppe pakkujaid kohandama oma õppekavasid, et võtta kasutusele uued õppevahendid ning arendada asjakohaseid pedagoogilisi meetodeid, mille eesmärk on loovuse ja innovatsiooni edendamine varasest east peale;
2. julgustama hariduse pakkujaid või asjakohaseid asutusi, nagu asjakohane, varustama koole ja koolieelseid lasteasutusi piisava tasemeni, et arendada loome- ja innovatsioonipotentsiaali;
3. julgustama nii õpetajatele kui alushariduse ja lapsehoiu professionaalidele esmaõppe ja pideva kutsealase enesearendamise programmide pakkujaid kaaluma tõhusaid meetodeid, millega saab arendada uudishimu, katsetamishuvi, loovat ja kriitilist mõtlemist ning kultuuridevahelist üksteisemõistmist, näiteks kunsti, muusika ja teatri kaudu, ja uurima, kuidas kasutada loomepartnerluste pakutavaid võimalusi;
4. soodustama selliste laste formaalõppe- ning mitteformaalse ja informaalse õppe tegevuste arendamist, mille eesmärk on loovuse ja innovatsiooni arendamine, tunnistades samal ajal lapsevanemate ja perede tähtsat rolli;

ning digipädevuse küsimuses

5. hõlbustama juurdepääsu IKT-le ja selle edendamist ning digipädevuse arendamist eakohaste digivahendite kasutamise ja integreerimise kaudu kogu alushariduse ja põhihariduse vältel, tunnistades seejuures lapsevanemate ja perede olulist rolli ning eri vanuses õppijate erinevaid õppimisvajadusi;
6. julgustama õppe-eesmärkidel arendama ja kasutama digivahendeid ning pedagoogilisi lähenemisviise, mis võivad aidata kaasa pädevuste parandamisele kõigis valdkondades, eelkõige kirja- ja arvutamisoskuse, matemaatika, teaduse, tehnoloogia ja võõrkeelte valdkonnas, eesmärgiga vastata mõningatele viimastes rahvusvahelistes uuringutes esile tõstetud väljakutsetele ⁽¹⁾;
7. julgustama hariduse pakkujaid või asjaomaseid asutusi, nagu asjakohane, varustama koole ja koolieelseid lasteasutusi piisava tasemeni, et edendada digipädevuse eakohast arendamist, eelkõige laiendades erinevate digivahendite ja -taristu pakkumist;
8. julgustama õpetajate ning alushariduse ja lapsehoiu valdkonna töötajate koolitajaid, õpetajaid, alushariduse ja lapsehoiu professionaale ja koolijuhte nii esmaõppe kui ka pideva kutsealase enesearendamise kaudu arendama piisava tasemeni oma digipädevust, kaasa arvatud suutlikkust kasutada IKT-d õppe-eesmärkidel, ning töötama välja tõhusad meetodid meediapädevuse edendamiseks varasest east peale;

⁽¹⁾ PISA 2012. aasta uuringute (15-aastaste õpilaste lugemis-, matemaatika- ja loodusteaduste test) tulemused näitavad edasiminekut 2020. aasta eesmärgi suunas, millega nähakse ette, et põhioskuste osas on madala õppeedukusega isikute osakaal maksimaalselt 15 %, kuigi EL tervikuna ilmub märkimisväärset mahajäämust matemaatika valdkonnas. Soovitav on teha jätkuvaid jõupingutusi kõigis valdkondades, eelkõige madala sotsiaal-majandusliku staatusega õpilaste osas. Esimese Euroopa keeleoskuse uuringu (2012) tulemustest ilmneb madal keskmine pädevuste tase nii esimeses kui teises testitud võõrkeeles, kuigi liikmesriikide vahel on erinevusi.

9. uurima, kuidas saaks digivahendeid kasutada õppimise toetamiseks erinevates keskkondades, ja pakkuma õppimise jaoks välja personaalsemaid lähenemisviise, mis vastaksid erinevate võimetega laste – väga andekatest vähem võimekateni – vajadustele, samuti sotsiaalmajanduslikult ebasoodsas olukorras olevate laste ning erivajadustega laste vajadustele;
10. edendama koolidevahelist ning õpetajatevahelist suhtlust ja koostööd piirkondlikul, riiklikul, Euroopa ja rahvusvahelisel tasandil, kaasa arvatud e-mestimise vahendusel;
11. uurima võimalusi innovatiivsete õppevahendite ja digiloovuse alaseks koostööks avatud lähtekoodi kogukonnaga;
12. tegema jõupingutusi, edendamaks alus- ja põhihariduse raames meediaharidust ja -pädevust, eelkõige digitehnoloogiate vastutustundlikku kasutamist;

KUTSUB LIIKMESRIIKE JA KOMISJONI ÜLES:

1. võtma asjakohaseid meetmeid ja tegema asjakohaseid algatusi, et edendada loovust, innovatsiooni ja digipädevusi alus- ja põhihariduse raames, kasutades selliste meetmete ja algatuste toetamiseks tõhusalt Euroopa vahendeid, näiteks programmi Erasmus+ ning Euroopa struktuuri- ja investeerimisfondi vahendeid;
2. edendama ja arendama koostööd, heade tavade vahetamist ja vastastikust õppimist, mis on suunatud loovuse, innovatsiooni ja digipädevuste edendamisele nii alus- ja põhihariduse kui ka mitteformaalse ja informaalse õppe raames;
3. määrama uurimistöö tulemusel kindlaks näited õpetajate ning alushariduse ja lapsehoiu professionaalide jaoks kõige tõhusamate meetoditest ja tavadest alushariduse ja lapsehoiu ning põhihariduse igas etapis, mille abil aidata lastel arendada oma loome- ja innovatsioonipotentsiaali ning digipädevust; kaaluma selles kontekstis alushariduse ja lapsehoiu kvaliteediraamistiku peamiste põhimõtete rakendamist, kus see on asjakohane;

JA KUTSUB KOMISJONI ÜLES:

1. jätkama käimasolevat tööd „HK 2020” valdkonnaüleste oskuste ning digi- ja e-õppe töörühmadega, et edendada loovust, innovatsiooni ja digipädevust, kus see on asjakohane, varasest east peale;
2. edendama Euroopa tasemel koostööd ja vastastikust õppimist nii „HK 2020” strateegilise tegevuskava raames kui ka programmi Erasmus+ kaudu;
3. teostama olemasolevate vahendite ja aruannete piires jätkuvalt järelevalvet nende järeldustega hõlmatud valdkondade üle, vältides samas igasugust täiendavat halduskoormust.

LISA

Muu taustateave

1. ELi kõrgetasemelise kirjaoskuse ekspertide rühma lõpparuanne, september 2012 ⁽¹⁾.
2. Komisjoni 25. septembri 2013. aasta teatis „Avatud haridusruum: innovaatilised õpetamis- ja õppemeetodid kõigi jaoks uue tehnoloogia ja avatud õppematerjalide kaudu” ⁽²⁾.
3. Euroopa Komisjoni 2013. aasta väljaanne: „Comenius – Examples of good practices” („Comenius: näiteid headest tavadest”) ⁽³⁾.
4. Euroopa Komisjoni, Euroopa Koolivõrgu ja Liège'i Ülikooli 2013. aasta väljaanne: „Survey of Schools – ICT in Education” („Koolide uuring – IKT hariduses”) ⁽⁴⁾.
5. OECD 2013. aasta trükis: „Innovative Learning Environments” („Innovaatilised õpikeskkonnad”) ⁽⁵⁾.
6. Kõrgetasemeline Euroopa konverents teemal „Digitaalajastu haridus”, mis toimus 11. detsembril 2014 Brüsselis.
7. Alushariduse ja lapsehoiu temaatilise töörühma 2014. aasta aruanne „Proposal for key principles of a Quality Framework for early childhood education and care” („Alushariduse ja lapsehoiu kvaliteediraamistiku peamised põhimõtted”) ⁽⁶⁾.

⁽¹⁾ Vt http://ec.europa.eu/education/policy/school/doc/literacy-report_en.pdf

⁽²⁾ 14116/13 + ADD 1.

⁽³⁾ Vt http://ec.europa.eu/education/library/publications/2013/comenius_en.pdf

⁽⁴⁾ Vt <https://ec.europa.eu/digital-agenda/sites/digital-agenda/files/KK-31-13-401-EN-N.pdf>

⁽⁵⁾ Vt http://www.oecd-ilibrary.org/education/innovative-learning-environments_9789264203488-en

⁽⁶⁾ http://ec.europa.eu/education/policy/strategic-framework/archive/documents/ecec-quality-framework_en.pdf